

מדינת ישראל

משרד החינוך

מחוז מרכז

תחום של"ח וידיעת הארץ - מחוז מרכז

תוכנית הליבה להכרת הארץ ואהבת המולדת

מאגר מסלולים מחוזי (מרכז המחוז)

הגדרת השטח: מנחל הירקון (כביש 5) עד נחל איילון (כביש 1)

מיועד ליישובים: פתח תקווה, ראש העין, שהם, יהוד **וישובי הסביבה הקרובה.**

וועדת הטיולים המחוזית עפ"י הנחיות מינהלת הטיולים גיבשה סדרת מסלולים מובנת עפ"י העיקרון מהקרוב לרחוק, וכן על בסיס ראייה מרחבית של תאי שטח המכילים:

התייחסות לתחומי הדעת השונים:

ויחידות נוף שונות.

על בסיס טבלה זאת יש להכין את תוכנית הטיולים של ביה"ס.

כתה	אזור	תא נוף - מסלול הסיוור	הנושא הלימודי
א	מישור החוף	נחל ירקון: מגן לאומי מקורות הירקון, דרך בית הבטון לטחנת הקמח אבו ראבח	חי, צומח, תהליכים בטבע
א	מישור החוף	נחל ירקון: תל אפק, בריכת הנופרים, גן לאומי מקורות הירקון	חי, צומח, תהליכים בטבע
א	מישור החוף	פארק שוהם (יער ברקת), חורבת תנשמת, תצפית	הסביבה בה אנו חיים
א	ההר המרכזי	יער ראש העין – סביבה קרובה, חילופי עונות, פריחה.	הסביבה בה אנו חיים
א	ההר המרכזי	תל חדיד – אתר ארכיאולוגי, תצפית, בורות מים ומחילות, פריחה עונתית.	הסביבה בה אנו חיים
א	ההר המרכזי	נאות קדומים – התרבות החומרית בתקופת המיקרא.	השתנות הטבע בעונות השנה, תנ"ך
א	ההר המרכזי	פארק קנדה – אתרים ארכיאולוגים, תצפית, מעיינות, שבעת המינים ופריחה עונתית	חי, צומח, תהליכים בטבע, תנ"ך

המען למכתבים: רח' השלושה 2 תל אביב, 67060 טלפון: 03-6896642/3/5 פקס: 03-6896748

אתר המחוז: <http://www.education.gov.il/merkaz/> דואר אלקטרוני: idity@education.gov.il

כתובת אתר ממשל זמין: <http://www.gov.il>

מדינת ישראל
משרד החינוך
מחוז מרכז

כתה	אזור	תא נוף - מסלול הסיור	הנושא הלימודי
ב	ההר המרכזי	אלעד, המוזילאום במזור, הליכה בשביל ישראל ביער קולה עד אנדרטת חטיבת אלכסנדרוני, מסלול לתקופת הפריחה והנטיעות.	בתי גידול טבעיים ומלאכותיים
ב	ההר המרכזי	יער בן שמן: קברות המכבים, חורבת הגורדי, דרך נוף נחל מודיעים מתאים לתקופת הפריחה והנטיעות או בעקבות החשמונאים.	בתי גידול טבעיים ומלאכותיים
ב	ההר המרכזי	יער בן שמן: מבוא מודיעים אתר ארכיאולוגי, בור א-שמי, בקעת הנזירים ועד מצפה מודיעין, מתאים לתקופת הפריחה.	בתי גידול טבעיים ומלאכותיים
ב	ההר המרכזי	יער בן שמן: ממצפה מודיעין לנחל גמזו ועד לחניון נופש פעיל, פריחה עונתית ועצי שבעת המינים.	בתי גידול טבעיים ומלאכותיים
ב	ההר המרכזי	נאות קדומים - התרבות החומרית בתקופת המיקרא	חומרים בשימוש האדם
ב	ההר המרכזי	פארק קנדה – אתרים ארכיאולוגים, תצפית, מעיינות, שבעת המינים ופריחה עונתית	בתי גידול טבעיים ומלאכותיים
ב	מישור החוף	גן לאומי חוף השרון - מסלול המשלב צומח חופי, חוף ים ופריחה עונתית. ניתן לשלב בסיור ביקור בגן הלאומי אפולוניה – אתר ארכיאולוגי (מבצר).	השפעת האדם על תהליכים בטבע
ב	מישור החוף	נחל ירקון: מגן לאומי מקורות הירקון, דרך בית הבטון לטחנת הקמח אבו ראבח.	בתי גידול טבעיים ומלאכותיים
ב	מישור החוף	נחל ירקון: תל אפק, בריכת הנופרים, גן לאומי מקורות הירקון.	השפעת האדם על תהליכים בטבע, תנ"ך
ב	מישור החוף	רחובות: מגבעת הצופים לפרדס מינקוב – אתר המתאר את תולדות הפרדסנות הא"י+ תנובה רחובות – החלב ומוצריו	חומרים בשימוש האדם
ב	מישור החוף	נחל פולג – מקבוץ יקום, רכס הכורכר וחתך נחל פולג, הביצה ועוד, דיונות חול, שפך נחל פולג וחוף הים. מומלץ בתקופת הפריחה.	מבנה הצמח ושימושיו, מחזוריות

מדינת ישראל
משרד החינוך
מחוז מרכז

כיתה	אזור	תא נוף - מסלול הסיור	הנושא הלימודי
ג'	השכונה שלי (חובה)	שמות הרחובות, הכיכרות, השכנים שלי וכד'	מולדת, חברה ואזרחות
ג	מישור החוף	מקוה ישראל- הגן הבוטני, הפרדס, משק החי, אתרי בית הספר החקלאי הראשון בא"י, שימור אתרים.	התיישבות, טבע וחקלאות.
ג	מישור החוף	נחל שורק – מנבי רובין, חורשת הצניחה, דיונות החול, חוף הים - צמחיית חולות, שפך נחל לים, התפלת מים, ניתן לבקר במוזיאון בית מרים בקבוץ פלמחים.	טבע, מחזור המים בטבע, קיימות ואקולוגיה
ג	מישור החוף	תל מלוט- תצפית, עינות גיבתון - צמחיית נחלים ובעלי חיים, חולדה הישנה(בית הרצל) – אתר מראשית ההתיישבות בא"י ואוסף עצים מיוחד.	תנ"ך, טבע, והסטוריה.
ג	מישור החוף	גן לאומי חוף השרון - מסלול המשלב צומח חופי, חופים ופריחה עונתית. ניתן לשלב בסיור ביקור בגן הלאומי אפולוניה – אתר ארכיאולוגי (מבצר).	מבנה הצמח ושימושיו, מחזוריות
ג	מישור החוף	נחל פולג – מקבוץ יקום, רכס הכורכר וחתך נחל פולג, הביצה ועוד, דיונות חול, שפך נחל פולג וחוף הים. מומלץ בתקופת הפריחה.	מבנה הצמח ושימושיו, מחזוריות
ג	מישור החוף	נחל ירקון: מגן לאומי מקורות הירקון, דרך בית הבטון לטחנת הקמח אבו ראבח.	מבנה הצמח ושימושיו, מחזוריות
ג	מישור החוף	נחל ירקון: תל אפק, בריכת הנופרים, גן לאומי מקורות הירקון + מרכז המבקרים של חברת מקורות.	מבנה הצמח ושימושיו, מחזוריות, תנ"ך
ג	מישור החוף	נחל אלכסנדר – מגשר הצבים לאורך הנחל עד חוף מכמורת.	טבע ואקולוגיה, מחזוריות.
ג	ההר המרכזי	פארק קנדה – אתרים ארכיאולוגים, תצפית, מעיינות, שבעת המינים ופריחה עונתית	מבנה הצמח ושימושיו, מחזוריות
ג	ההר המרכזי	שמורת המסרק - עצים עתיקים, אתר מקודש, וסיפורי מורשת ממלחמת העצמאות.	טבע, והסטוריה.
ג	ההר המרכזי	הר איתן ושמורת הסטף – שיחזור חקלאות ההר הקדומה, שבעת המינים. ניתן לשלב בסיור ביקור במערת אבשלום (הנטיפים).	שימור מול פיתוח/מקורות מים/תנ"ך

מדינת ישראל
משרד החינוך
מחוז מרכז

כיתה	אזור	תא נוף - מסלול הסיור	הנושא הלימודי
ד	הישוב שלי (חובה)	שם הישוב, היסטוריה, מוסדות ומבני ציבור וכד'	מולדת, חברה ואזרחות
ד	מישור החוף	נווה צדק, אחוזת בית (תל - אביב הקטנה) - אולם הכרזת המדינה, אתרי רחוב רוטשילד והרצל, פסיפס נחום גוטמן.	התיישבות, מולדת, שימור מול פיתוח
ד	מישור החוף	חוף ירושלים, בית האצ"ל, יפו העתיקה אפשרות נוספת: העיר הלבנה - אולם הכרזת המדינה, פסיפס נחום גוטמן, רחוב נחלת בינימין, רחוב ביאליק - בית ביאליק, בית העלמין ברחוב טרומפלדור.	התיישבות, שימור מול פיתוח/ מורשת קרב
ד	מישור החוף	נחל פולג - מקבוץ יקום, רכס הכורכר וחתך נחל פולג, הביצה ועוד, דיונות חול, שפך נחל פולג וחוף הים. מומלץ בתקופת הפריחה.	מבנה הצמח ושימושיו, מחזוריות
ד	מישור החוף	נחל שורק - מנבי רובין, חורשת הצניחה, דיונות החול, חוף הים - צמחיית חולות, שפך נחל לים, התפלת מים, ניתן לבקר במוזיאון בית מרים בקבוץ פלמחים.	טבע, מחזור המים בטבע, קיימות ואקולוגיה
ד	הכרמל וסביבותיו	זיכרון יעקב - בית אהרונסון, רחוב המייסדים, היקב, בית הראשונים, גן הנדיב ואחוזת הקבר.	התיישבות, שימור מול פיתוח
ד	הכרמל וסביבותיו	רמת הנדיב - גן הנדיב, חורבת עקב - אתר ארכיאולוגי, עין צור (מערכת שלחין), תל צור.	התיישבות, שימור מול פיתוח
ד	הכרמל וסביבותיו	רמת הנדיב - גן הנדיב, מערת כברה (האדם הקדמון). ניתן לשלב גם ביקור בשמורת נחל תנינים או בבריכות הדגים (מעגן מיכאל, מעין צבי) לסיור צפרות.	התיישבות, שימור מול פיתוח, טבע
ד	ההר המרכזי	שמורת המסרק - עצים עתיקים, אתר מקודש, וסיפורי מורשת ממלחמת העצמאות.	טבע, הסטוריה
ד	ההר המרכזי	הר איתן ושמורת הסטף - שיחזור חקלאות ההרית קדומה, שבעת המינים. ניתן לשלב בסיור ביקור במערת אבשלום (הנטיפים).	שימור מול פיתוח/מקורות מים/תנ"ך
ד	ההר המרכזי	יד קנדי, חר' סעדים, שביל המעיינות, עין חינדק - פריחה עונתית ואתרים ארכיאולוגים	שימור מול פיתוח/מקורות מים, תנ"ך

מדינת ישראל
משרד החינוך
מחוז מרכז

כתה	אזור	תא נוף - מסלול הסיור	הנושא הלימודי
ה	ירושלים (חובה)	מוזיאון ירושלים (מגדל דוד), הרובע היהודי, ימין משה, גן הורדים – תצפית לכנסת, המנורה, תצפית למשרדי הממשלה, בית המשפט העליון, בנק ישראל וכד'.	ירושלים – עבר והווה כבירה
ה	מישור החוף	אשדוד: הדיונה הגדולה, גשר עד הלום, נחל לכיש, תל יונה – תצפית לנמל אשדוד, מוזיאון הפלישתים.	טבע, אתרי מורשת, קיימות.
ה	מישור החוף	אשקלון: מגדל, גן לאומי, תחנת הכח - אתר פיתוח לאומי	הסטוריה
ה	מישור החוף	ניצנים הישנה (הארמון), פארק החולות, חוף הים.	טבע, שמירת טבע
ה	מישור החוף	יער המלאכים – סיור פריחה עונתית בין מתקנים חקלאיים קדומים, קבוץ נגבה - אתר חומה ומגדל וקרבות מלח' העצמאות, מצודת יואב – אתר הנצחה לחטיבת גבעתי.	טבע, הסטוריה, התיישבות, מורשת.
ה	מישור החוף	שמורת נחל תנינים, בריכות הדגים (מעגן מיכאל, מעין צבי) – צפרות מומלץ בתקופת נדידת הציפורים.	טבע, הסטוריה.
ה	מישור החוף	שלולית דורה, שמורת האירוסים, נחל אלכסנדר	טבע, קיימות
ה	הכרמל וסביבותיו	בנימינה, שוני, פארק אלונה (מי קדם)	טבע, התיישבות
ה	הכרמל וסביבותיו	רכס אצבע – חורש ים תיכוני, מערת אצבע (האדם הקדמון), חוף הבונים – טבלת הגידוד ניתן לשלב בסיור ביקור בשמורת נחל המערות (האדם הקדמון).	תהליכי פיתוח בידי האדם והטבע
ה	ההר המרכזי עמק חרוד עמק בית שאן	הגלבע - הר ברקן, נחל יצפור, נחל הקיבוצים, עין מודע, ניר דוד (תל עמל) – חומה ומגדל ניתן לשלב ביקור במוזיאון האזורי בית שטורמן בקיבוץ עין חרוד.	טבע, תנ"ך, התיישבות.
ה	ההר המרכזי	תל משואה, תל גודד, חר' מדרס או פארק בריטניה, מערות לוזית או בית גוברין, תל מארשה אתרים מתקופת המקרא ומחילות מסתור ממרד בר כוכבא.	טבע, הסטוריה, תנ"ך.
ה	הנגב	שמורת פורה, ביתרונות רוחמה, נחל רוחמה, אתר הראשונים בקבוץ רוחמה. מתאים לתקופת הפריחה.	טבע, התיישבות
ה	הנגב	ביתרונות בארי, נחל הבשור, תל שרוחן – בתקופת הפריחה.	טבע, תנ"ך

מדינת ישראל
משרד החינוך
מחוז מרכז

כתה	אזור	תא נוף - מסלול הסיור	הנושא הלימודי
ו	מישור החוף	גן לאומי קסריה, תחנת הכח אורות רבין חדרה	ימי בית שני, אנרגיה
ו	מישור החוף	חפציבה – אתר התיישבות, נחל חדרה – שיקום נחלים, תחנת הכח אורות רבין חדרה	התיישבות, טבע, אנרגיה
ו	מישור החוף	אשקלון: מג'דל, הגן הלאומי, תחנת הכח	מישור החוף, אנרגיה
ו	ההר המרכזי	הר הרוח, נחל יתלה, פארק קנדה - פריחה עונתית	איכות סביבה
ו	ההר המרכזי	נחל חלילים, עינות תלם, ליפתא - פריחה עונתית	איכות סביבה
ו	הכרמל וסביבותיו	נחל אלון, נחל חיק, נחל רקית, הר שוקף, נחל אורן, נחל כלה, החי בר, חיפה, דרוזים בכרמל, שמורת טבע חוף הבונים.	מישור החוף וצפון הארץ
ו	הכרמל וסביבותיו	נחל יגור/ נחל מעפילים, קבוץ יגור. ניתן לשלב ביקור במחנה המעפילים בעתלית.	טבע, העפלה.
ו	הכרמל וסביבותיו	ניתן להוסיף לסיורים בכרמל אתרים שונים בעיר חיפה, המפרץ והנמל.	
ו	הכרמל וסביבותיו	נחל שופט - ממושב עין הכרמל דרך עמק השלום לקבוץ הזרע. ניתן לשלב ביקור בקרן הכרמל (המוחקקה) או בגן לאומי בית שערים.	טבע, הסטוריה, התיישבות, תנ"ך.
ו	הנגב	שמורת פורה, ביתרונות רוחמה, נחל רוחמה, אתר הראשונים בקבוץ רוחמה. מתאים לתקופת הפריחה.	איכות סביבה, תעשייה
ו	הנגב	ביתרונות בארי, נחל הבשור, תל שרוחן	איכות הסביבה
ו	הנגב	רביבים, פארק גולדה, באר משאבים, תרבות הבדואים	מגוון אוכלוסיות
ו	הנגב	באר שבע, רמת חובב, ירוחם, אגם ירוחם,	איכות סביבה, אנרגיה, תעשייה ומחזור.

Cr/gal